

Kennis van God

Preek over 1 Johannes 4:7

Te lezen: 1 Johannes 4:7-21
Datum: 18 november 1990

Het gaat in deze tekst om twee dingen: om het kennen van God. En om liefhebben. Tot onze verbazing - ik hoop echt dat u er van opkijkt - blijken deze beide samen te hangen: Je leert God alleen maar kennen als je liefhebt. 'Een ieder die liefheeft kent God', schrijft Johannes. Om er zeker van te zijn dat we het goed begrepen hebben, zegt hij het ook nog een keer in negatieve termen: 'Wie niet liefheeft, kent God niet'. Het kennen van God is niet in de eerste plaats een zaak van het verstand. Het kennen van God begint niet in je hoofd, maar in je hart. Het is een zaak van liefde. Dat geldt overigens voor meer zaken.

Voor muziek bijvoorbeeld. Je kunt een handboek over de muziekgeschiedenis bestuderen. Je kunt het verschil tussen driekwartsmaat en vierkwartsmaat in je hoofd zetten. Je kunt een jaar pianoles krijgen. Maar zelfs met dit laatste weet je nog niet wat muziek is! Muziek laat zich alleen van binnenuit kennen. Muziek moet in je eigen hart klinken. Je moet innerlijk met muziek verbonden zijn om te weten wat muziek is. In één woord: om muziek te kennen moet je van muziek houden. Hierin lijkt God op muziek. Alleen in liefde leer je Hem kennen. De bibliotheek van het seminarium staat vol met dikke boeken over God. Studenten pijnigen hun hersens over een moeilijke bijbeltekst, met hun bureau vol Hebreeuwse en Griekse woordenboeken, concordanties en geleerde bijbelverklaringen. En als op tentamen een student er niet helemaal uitkomt zegt de docent: 'Denk nog eens rustig en goed na!' Theologie studeren lijkt helemaal een verstandszaak te zijn. Ik zal de laatste zijn om te beweren dat verstandelijke kennis en logisch nadenken er in het geloof in God en in het dienen van God niet toe doen. Integendeel!

Maar als je alles van de Bijbel weet en alles van de kerkgeschiedenis, en alles wat grote geleerden over God hebben beweerd, kan het nog best zo zijn dat je God zelf niet kent! God moet als muziek in je hart klinken. Je moet innerlijk met Hem verbonden zijn. Als de naam van God klinkt, en er gaan snaren in je eigen hart meetrillen op de toonhoogte van die Naam, dan ken je God. God kennen is veel méér dan dapper mee kunnen doen in een intellectuele discussie over God. God kennen is:

- leven van zijn genade,
- in je gebed je bestaan voor Hem open leggen,
- Hem prijzen en danken,
- Hem je schuld en onmacht belijden,
- je leven aan Hem wijden.

Kort gezegd: God kennen is God liefhebben. God kan alleen gekend worden op de wijze van de liefde. Waarom? Johannes geeft het antwoord: omdat God zelf liefde is. We lazen het in vers 8: 'Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde'.

Als je God wilt leren kennen moet je je aan God aanpassen. Dat geldt voor bijna alle dingen die je wilt leren kennen. Een sterrenkundige die de planeet Mars wil leren kennen, gaat 's nachts niet met een microscoop de hemel af turen. Een microscoop is geschikt om bacteriën te bestuderen. Mars stelt andere eisen aan je apparatuur, als je hem wilt leren kennen. Met een telescoop kom je verder, als het om de planeet Mars gaat. 'God is liefde' schrijft Johannes. Als je God wilt leren kennen, moet je daar wel rekening mee willen houden. Je komt alleen te weten wie God is, als de telescoop van je leven in staat is de lichtstralen van Gods liefde op te vangen. Als je die telescoop

niet hebt, of niet wilt gebruiken, als je de antennes niet hebt om de liefdessignalen uit de hemel op te vangen, als je de ontvangstapparatuur van je eigen hart niet hebt afgestemd op de golflengte van de liefde, zal God altijd een donker, zwijgend gat in het heelal voor je blijven.

God is liefde. Daarom leer je God alleen kennen op de wijze van de liefde. Hier zit ons probleem in het kennen van God. We weten eigenlijk niet wat liefde is. In de loop der eeuwen zijn er heel wat woorden aan de liefde gewijd. De liefde is in ontelbare liederen en liedjes bezongen. Er is over de liefde gefilosofeerd.

Hoe vaak zal het op aarde gezegd zijn: 'Ik heb je lief...'

Wat is er in naam van de liefde allemaal niet gedaan, in gezinnen, in kerken? Vaak vraag je je af: Was dat nu allemaal echte liefde? Dat is ons probleem met de liefde.

Het woord is te groot voor onze tong. Het klinkt vaak dubbelzinnig uit onze mond.

'Liefde' is dikwijls niet veilig in onze handen. We weten eigenlijk nauwelijks wat liefde is. Hoewel... zodra die woorden van Johannes vallen: 'God is liefde', komen de tongen los. God is liefde?! Waarom sterven dan zoveel onschuldige kinderen de hongerdood? Waarom laat God dan toe dat mijn zoon verkeerde vrienden heeft?!
Waarom... ?!

In alle bescheidenheid: als ik u goed begrijp weet u dus wat liefde is? U zegt: Als God liefde is.... waarom dan dit en waarom dan dat?! U kunt kennelijk beoordelen wat liefde is en wat niet liefde is.

Wat is liefde? We zouden al een heel eind op weg zijn naar de liefde, als we die vraag echt zouden durven stellen: 'Wat is liefde?' God, ik praat veel over de liefde. Maar met die vele woorden over de liefde probeer ik mijn eigen onbegrip te bedekken. God, ik droom over de liefde.... , ik heb mijn idealen over liefde.... , ik heb mijn ruzies over liefde... , maar uit dat laatste kunt u al afleiden dat ik eigenlijk niet weet wat liefde is! Als het over liefde gaat, bent u al een heel eind onderweg, als u dat tegen God durft te zeggen.

Wat is liefde? Johannes schrijft:

'Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad.... '

Het geheim van de liefde is niet het geheim van uw en mijn hart. De liefde komt niet uit ons hart voort. Het geheim van de liefde is het geheim van Gods hart.

'God heeft ons liefgehad'. Dat is een ongelooflijk belangrijk punt voor een seminarium. Kennis van God.... Daarom gaat het in de theologie. Je kunt God alleen kennen op de wijze van de liefde. Alle godskennis, ook alle theologische godskennis, begint hiermee dat de theoloog zich door God laat liefhebben. Bij alles wat ik preek en onderwijs en schrijf over God, moet ik één ding hardop willen denken: ik kan alleen maar preken en doceren en schrijven over God, omdat God uit liefde voor mij zijn eniggeboren zoon gezonden heeft om voor mij zijn leven te geven. Wanneer je je als theoloog oefent in het overwegen van deze liefde van God, ga je anders doceren en schrijven.

Wat is liefde? Johannes typeert de liefde tweemaal achtereen met het werkwoord 'zenden'. In vers 9:

'Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat Hij zijn eniggeboren zoon gezonden heeft in de wereld'.

In vers 10:

'Hierin is de liefde, dat God ons heeft liefgehad en zijn zoon gezonden heeft als een verzoening voor onze zonden'.

De liefde is een zending van God naar ons toe. Zoals de muziek die uw radio in uw huiskamer laat klinken een zending is uit Hilversum. Wanneer u de radio aanzet en ineens is de kamer vervuld met muziek van Joh. Seb. Bach, is uw radio geen

componist geworden of uitvoerend kunstenaar. De radio ontvangt wat uit Hilversum wordt uitgezonden. Zo is het ook met de liefde. Dat is een uitzending van God. Hij laat de liefde klinken in ons hart. En dan gaat ons eigen hart meetrillen op de tonen van die goddelijke muziek. Daarop doelt Johannes wanneer hij schrijft:

‘Indien God ons zó heeft liefgehad, behoren ook wij elkander lief te hebben’.

Behoren ook wij elkaar lief te hebben.... Die liefde voor elkaar is geen morele plicht. De liefde voor elkaar is ons eigen hart dat mee is gaan trillen op de muziek van Gods liefde voor ons. Elkaar liefhebben is: het geheim van Gods hart, uitgevoerd in ons eigen hart.

God ken je alleen als je liefhebt. Wie een mens liefheeft omdat God die mens liefheeft, dringt door in de hartsgeheimen van God. Wie in dienst van God met mensen omgaat, ontvangt hierin het voorrecht om God op een unieke wijze te leren kennen. Dat geldt van een voorganger. Dat geldt van iemand die tot het voorgangerschap wordt opgeleid en tijdens zijn of haar studie zich al geeft in de dienst van God aan mensen. Dat geldt van een ouderling. En van een diacones. Dat geldt van een ieder die zich geeft. Als je een mens liefhebt met de liefde waarmee God die mens liefheeft, leer je God echt kennen.

In een gedichtenbundel van de onlangs overleden dichter/dominee Geert Bogaard las ik een gebed dat mij erg aangreep. In dat gedicht bidt Geert Bogaard voor iemand die alcoholist is. Hij bidt: ‘Heer, ik bid u voor mijn alcoholist’. Mijn alcoholist.... dat zeg je alleen van mensen die je liefhebt. Als het gaat om de relatie tussen die alcoholist kun je een heleboel dingen theologisch juist zien. Je kunt zeggen dat God die mens geschapen heeft om een goed en een rijk leven te hebben. Je kunt correct opmerken dat God niet wil dat een mens zijn leven in verslaving kwijt raakt en zijn lichaam en geest ruïneert. Je slaat theologisch de spijker op zijn kop, wanneer je stelt dat ondanks alles God die alcoholist wil vergeven, bevrijden en genezen. Maar je leert God pas ten volle kennen wanneer je durft zeggen: ‘Mijn alcoholist’. Wie een mens durft lief te hebben met de liefde die God zelf voor die mens heeft, leert Gods hartsgeheimen kennen.

Amen.